

Erdei gyümölcsök III. Fajnevek a *Crataegus* nemzetségben

A nemzetség alakgazdagsága vetekedik a *Rosa* nemzetségével. Több fajtát Linné örökbecsű *Species Plantarum* című művében az *Icosandra Digynia* „családban” tárgyalta néhány berkenyével (*Sorbus*) együtt. Korábban több taxonját a *Mespilus* nembe is sorolták. Holarktikus elterjedésű nemzetség, fajai megtalálhatók Európában, Észak-Amerikában, Észak-Afrikában és Ázsiában egyaránt. A nemzetségbe igen sok faj tartozik, Európában mintegy 75 tenyészik vadon. A Kárpát-medencében 32, Magyarországon 11 faj és fajhibrid őshonos.

galagonya J. fehér virágú, piros vagy fekete termésű, tövises cserje; *Crataegus* (ÉKsz.). A rózsafélék (*Rosaceae*) családjába tartozó gyógynövény. Lombhullató bokor vagy gömbölyded koronájú fa. Az egyszemű termések csomókban állnak.

A név első felbukkanása 1327: „Sub arbore *Galagynya*”, 1369-ben *galganya* (OklSz.). Déli szláv eredetű a magyarban (TESz.). A latin szaknyelvi *Crataegus* nemzetségévé görög eredetű, a galagonya több fájának ókori, már Theophrasztosznál is olvasható gör. *krataigósz*, *krataigón* nevéből, amely a gör. *kratýsz* 'kemény', *krataiósz* (*κρᾰταίος*) 'erős, kemény' szóval függ össze, a névadás szemléleti háttere a galagonya igen kemény, szívós, nehezen hasadó, jól esztergályozható fája. Tehát nem az 'ehető gyümölcs' értelmű gör. *κρᾰταίος* szóra vezethető vissza, mint arra Bartha és Kerényi-Nagy (Til. 54) is felhívja a figyelmet. A latin terminus folytatója az ol. *cratego*, fr. *crataegus*, port. *crataegos* 'ua.' (LH.).

Nevezik virágzás ideje alapján májusvirágnak is, a hollandban *meidoorn* (uo.), *maidorn* (W.), az angolban *maythorn*, *mayblossom*, *may-tree* (EL.), azaz 'májustövis, májusban viruló, májusfa', az olasz népnyelvben *maggio* (ME. 77), vagyis 'május'. Az Új-Angliát 1620-ban megalapító angol puritánok hajójának a neve *Mayflower* volt, a név mögött a galagonya rejtőzik. *Krisztustövisnek* (R. 1895: PallasLex., 1902: MVN. 101, 1911: Nsz. 68, 1966: MNöv. 66) is hívják; a számos nyelvben meglévő névnek az a magyarázata, hogy Krisztus töviskoronája állítólag galagonyából készült. Ennek következményeként a növény a balszerencse és a halál szimbólumává vált. Erre utal Erdélyben a galagonya *istenalma*, *Isten gyümölcse* (uo.) elnevezése is. Háromszék határán a népetimológiai *kánya*, illetve *szarogonya* (NyIrK. 4) a neve. A galagonya ném. *Hagedorn* (DWb. 1623; R. 1578: *Hagdorn* [Herbarium, Folio 23]) nevének előtagja a kfn. *hagen* 'tüskebokor' (DWb. 1623) szóval azonos, a *Dorn* utótag 'tüske' jelentésű; vö. sv. *hagtorn*, ang. *hawthorn* (W.), dán *hvidtjørn*, norv. *hagtorn*, *haktorn*, *havtønn* (LH.). Az ang. *ornamental thorn* és észt *viirpuu* (uo.) nevének 'díszítő tüske', illetve 'csíkos fa' a jelentése.

magyar galagonya J. *Crataegus nigra* (P. 95). A Duna mentén, a Csepel-szigettől a Mohácsi-szigetig nő ártéri füzesekben, ligeterdőkben. Az áltermés gömbölyded, fekete, fénylő, lekopaszodó, a gyümölcshús édes, fojtós, éretten kocsonyás jellegű.

Szó szerinti megfelelője az ang. *hungarian hawthorn* és a ném. *ungarischer Weißdorn* 'ua.' (AFE. 33). A faji jelző alapja az, hogy a magyar galagonya a *Crataegus* nemzetség szuperendemikus, csak a Kárpát-medencében előforduló faja, állományának döntő többsége, mintegy 95%-a a mai Magyarország területére esik. Kiemelten veszélyeztetett, a természetvédelem fontos feladata ennek a fajnak a megvédése. Borbás Vince már 1879-ben (Bp. növ. 159) és 1884-ben említi a fajt (FT. 75).

Társneve a *fekete galagonya* (P. 346; R. 1911: Nsz. 68, 1952: Növhat. 314). A '*Crataegus nigra* Waldst. et Kit.' fajt Franz Waldstein és Kitaibel Pál írta le 1802-ben (DIP. I: 62, t. 61), ahol akvarelljét is közlik. Itt tették érvényesen közzé a latin nevet. A latin szaknyelvi *nigra* 'fekete' faji jelző

a termés színére utal, akár a szaknyelvi *Crataegus melanocarpa* szinonima. A 'fekete gyümölcsű' jelentésű lat. *melanocarpus* a gör. *melágarposz* szóból való (< gör. *mélasz* 'fekete' és *karposz* 'gyümölcs'). A ném. *schwarzer Weißdorn*, ol. *cratego nero*, sp. *majuelo negro*, or. *боярышник чёрный* (AFE. 33), észt *must viirpuu* (W.) és cs. *hloh černý* 'ua.' (DO.) ugyancsak 'fekete galagonya' jelentésű.

hosszúcsészés galagonya J. *Crataegus lindmanii* (calycina) (P. 346). Nálunk vadon termő faj. Európa számos országában is előfordul, valamint Nyugat-Ázsiában. Fehér virágai ötszirmúak. A kocsány gyéren szőrös, a gyümölcsök közepesen nagyok.

Magyar neve a ném. *Langkelch-Weißdorn* (AFE. 32), *langkelchiger Weißdorn* 'ua.' (LH.) tükörfordítása. A névadás szemléleti háttérében az áll, hogy a háromszög alakú csészéken a csészélevelek hosszúsága legalább másfélszer, kétszer hosszabb a csészélevelek alapjánál. A faj hasonlív a németben a *grosskelchiger Weissdorn* (uo.), azaz 'nagy csészés galagonya'. A latin szaknyelvi *calycina* faji jelző a lat. *calyx*, gen. *calycis* 'virágos növények csészéje' jelentésű (< gör. *kalyx*, gen. *kalykosz* 'ua.'). Ugyancsak a csészélevélre utal a faj norv. *begerhagtorn*, szlk. *hloh krivokališný* (uo.), ol. *cratego calicino*, sp. *majuelo calicino*, or. *боярышник чашечный* (AFE. 32) és cs. *hloh kališný* (DO.) elnevezése is.

A szaknyelvi *Crataegus lindmanii* az alapja a hosszúcsészés galagonya *Lindman-galagonya* (BioSzimp. 7: 91) társnévnek, valamint cs. *hloh Lindmanův* (DO.) és észt *Lindmani viirpuu* (W.) névnek. A híres svéd botanikus, Carl Axel Magnus Lindmann (1856–1928) neve öröködik meg ezekben a terminusokban. Ő adta a *Crataegus calycina* subsp. *curvisepala* Lindm. alfaj nevét, a jellegzetesen visszahajló csészélevelekre utalva a lat. *curvus* 'hajlott, görbe' és a 'csészélevél' jelentésű *sepala* botanikai szakkifejezés összetételével (< lat. *separare* 'elválaszt' és gör. *pétalon* 'levél'). A cs. *hloh krivokališný* (DO.) is 'görbe csészéjű galagonya' értelmű. A hosszúcsészés galagonya idegen nyelvi nevei közt a litv. *šlaitinė gudobelė* (uo.) 'ferde galagonya', a sv. *spetsagtorn*, *korallagtorn* (GRIN.), a fi. *suippoliuskaorapihlaja* 'kúpos szalagú galagonya', a dán *korall-hvidtjørn* 'csipkegalagonya', illetve 'korallgalagonya', a fr. *aubépine à feuilles en éventail* és az ol. *biancospino foglie a ventaglio* (LH.) pedig 'sorlevelű galagonya' jelentésű.

kétbibés galagonya J. *Crataegus laevigata* / *oxyacantha* (P. 346). A Kárpát-medencében is őshonos faj, Európa számos országában előfordul. Áltermése (csontáralma) ősszel, amikor megérik, vörös színű lesz.

A bibék és a magok száma kettő; a beszédes név megfelelője a ném. *zweigriffeliger Weißdorn* (AFE. 32), ang. *two-styled hawthorn*, fr. *aubépine à deux styles* (LH.), holl. *tweistijlige meidoorn*, le. *glóg dwuszyjkowy* (W.). Hasonlív a *kétbibés rózsaképzű galagonya* (Til. 96).

Jellemző tulajdonságára utal latin szaknyelvi *oxyacantha* 'hegyes, tüskés' faji jelzője. Ugyancsak tüskés voltára a magyar népnyelvi *szamártóvis* (R. 1966: MNöv. 174), *giligán* (uo. 42), *tüskefa* (uo.), valamint *fehértóvis* (R. 1902: MVN. 101, 1911: Nsz. 68, 1966: MNöv. 42) társneve. Ez utóbbi nemzetközi szóból való, a kétbibés galagonya ném. *Weißdorn* (G. 182), az ang. *whitethorn* [EL.; R. 1828: *white thorn* (HC.)], sp. *espino blanco*, ol. *biancospino* (AFE. 32), izl. *hvitþyrnir* (LH.), fr. *epine blanche* (uo.; R. 1834: CC. III: 28), dán *hvidtjørn* (W.) neve ugyancsak 'fehértóvis' jelentésű szó szerint, ám tulajdonképpen a fehér virágokra utal. A szerb *црвени глог* (uo.), az or. *боярышник колючий* (AFE. 32) és a ném. *Rotdorn* (LH.) elnevezése pedig 'piros tüske', 'tüskés galagonya', illetve 'piros galagonya' jelentésű, ez utóbbi terminusnak azonban a gyümölcs színe az alapja.

Régről adatolható társneve a *cseregalagonya* [P. 346; R. 1807: *csere Galagonya* 'ua.' (MFűvK. 297), 1893: *csere-Galagonya* 'ua.' (PallasLex.), 1902: *csere galagonya* 'ua.' (MVN. 101), 1911: ua. (Nsz. 68)]. Népnyelvi elnevezése a *disznókörte* (N. MNy. 33: *disznuakörti* Óriszigeten | ÚMTsz.: *disznókörti* Felsőőr vidékén | Herman:Pászt.: *disznókörti-tüskefa* 'galagonyafa' Felsőőrön. Megvan a németben is, de más jelentéssel; vö. *Saubirne* 'Pirus communis ssp. silv.' (M. 474). Meglehet, hogy az Őrségben használatos tájszó a szomszédos osztrákoktól tükörfordítással átvett név.

Szintén egyik jellemzője az alapja latin szaknyelvi *laevigata* faji jelzőjének, a 'lesimitott, sima' jelentésű lat. *levigatus*, klat. *laevigatus* szóból (< lat. *levigare*, *levis* 'sima'). A sima, szőrtelen levelekre utal; vö. ang. *smooth hawthorn*, fr. *aubépine lisse* és or. *боярышник сглаженный* 'Crataegus laevigata' (LH.), tulajdonképpen 'sima galagonya' mindegyik. A ném. *stumpfgelappter Weißdorn* (uo.), azaz 'tompakaréjos galagonya' elnevezése ugyancsak a levelekre utal.

Népnyelvi neve az olaszban *pan de mio* 'az én kenyere', *spina pulce* 'bolhatúske' és *pruno aguzzo* 'szürös szilva' (ME. 77). Több galagonyafaj egész Európában elterjedt sűrű bokor, amelyet gyakran használnak élőszőnyeg kialakítására, kerítés céljára, erre utal ném. *Zaundorn* (LH.), azaz 'kerítéstüske' neve. Idegen nyelvi nevei közt a ném. *Mehlbeere* és *Hagäpfli* (uo.) 'lisztbogyó', illetve 'galagonyaalma' jelentésű. A norv. *parkhagtorn*, *kjøttbær* 'parkgalagonya', 'húsbogyó', a fi. *leveäliuskainen oraphilaja* 'nagy pelyhes galagonya', a fr. *l'épine noble* 'nemes tövis', az ol. *biancospino selvatico* 'vadgalagonya', a tör. *kalpgülü* 'szívvirág' (uo.), a sv. *rundhagtorn* (GRIN.) 'gömbölyű galagonya' értelmű.

szögletes galagonya *J. Crataegus ovalis* (Til. 102). Magyarország területén is honos ritka cserje vagy 3–6 m magas kis fa. Piros az áltermése egy csontárral.

A faji jelző a szögletes-hengeres áltermésre utal, akárcsak *gumóstermésű galagonya* (uo.) társneve, körben az áltermés kocsány felőli végén 3–5 jól fejlett, feltűnő, kiemelkedő dudor található. Latin szaknyelvi *ovalis* 'tojásdad, ovális' faji jelzőjének ugyancsak a bogyó alakja az alapja, ebből való a faj 'tojásdad galagonya' jelentésű észt *munajas viirpuu* (W.) neve. A hivatalos nevezéktanban *Crataegus ovalis* Kit. a faji terminus, a névrövidítés a magyar Kitebel Pálé, 1863-ban igen terjedelmes publikációban jelent meg a faj leírása (Linnaea 32: 305–643) és e latin szaknyelvi binómen (586). A növény példányát Kitebel a felvidéki Liptóban, Bártfán gyűjtötte.

azaról galagonya *J. Crataegus azarolus* (P. 95). Észak-Afrikában, Ázsia mérsékelt övi országaiban és Dél-Európában honos. Sárgás gyümölcse húsos, savanykás és illatos. Nyersen eszik, tartósítva elsősorban zselék, lekvárok, kompótok készülnek belőle, a bogyókat használják édességek és sütemények díszítésére is. Aszalják is.

1893-ban *Azarolfa* 'ua.' (PallasLex.). A tudományos *Crataegus azarolus* nevet Linné adta a fajnak (R. 1753: Sp. pl. I: 477), ez alapján jöttek létre az egyes nyelvekben a fajnevek. A latin szaknyelvi *azarolus* faji név a növény arab *azza 'riur*, *azzu 'riur* (G. 89) nevéből való, portugál (*azarola*, *azerola*, *zarola*, *zerola*), spanyol (*acerolo*) és olasz (*lazzero*) 'ua.' (uo.) közvetítéssel átkerült számos európai nyelvbe; vö. ném. *Azaroldorn* (uo.), sp. *acerolo*, or. *боярышник азароль*, fr. *azarolier*, *azerollier* (AFE. 32), R. 1834: *aubépine azerolier* (CC. III: 33), *l'azarolier*, *azérolier*, ang. *azarole hawthorn* (W.), *azarole* (AFE. 32), sv. *azarolhagtorn* (GRIN.), dán *azarol-hvidtjorn*, *azaroltjorn*, holl. *azaroldoorn*, *azarolo*, ol. *azzero* (LH.), R. 1893: *lazzero* vagy *azzarolo* (PallasLex.), N. *lazarolo*, *nazzaroni* 'ua.' (EL.). Az átlagos galagonyáénál jóval nagyobb gyümölcse miatt kapta ol. *pomo imperiale* (uo.), azaz 'császáralma', ném. *welsche Mispel* 'gall naspolya', ang. *carmine crabapple* (ZP.) 'karmazsinvörös rákalma', észt *õun-viirpuu* (LH.) 'alma-galagonya' és ukr. *злід плодовий* (W.) 'gyümölcsös galagonya' nevét. Az or. *боярышник испанский* (AFE. 32), fr. *épine d'Espagne*, *aubépine du Midi* és litv. *pietinė gudobelė* (uo.) 'spanyol, ill. déli galagonya', az ang. *crete hawthorn* (LH.) és *mediterranean-medlar* (GRIN.) nevének pedig 'krétoi, ill. mediterrán naspolya' a jelentése.

sarkantyús galagonya *J. Crataegus crus-galli* (P. 95). Észak-Amerikában honos. Érett termése 4–5 apró, igen kemény magot tartalmaz, de édeskés íze, a bő termés és hűtéssel igen hosszú eltarthatósága népszerűvé teszi.

A név alapja az, hogy a sarkantyús galagonya jókora tüskéi a kakas sarkantyújára emlékeztetnek. Ugyanaz a névadási szemlélet háttérre *kakasgalagonya* (R. 1894: *kakasláb-Galagonya* [PallasLex.], 1911: *kakasgalagonya* [Nsz. 67]) társnevének is. A Linné adta *Crataegus crus-galli* (1753: Sp. pl. I: 476) binómenben meglévő, 'kakasláb' jelentésű *crus-galli* (< lat. *crus* 'comb, láb'; *gallus* 'kakas') faji terminusra vezethető vissza. Így jött létre ném. *Hahnendorn* (G. 186), fr. R. 1834: *aubépine pied de coq* (CC. III: 34), *aubépine ergot-de-coq*, ang. *cockspur hawthorn* (EL.; R. 1899: HC.), *cockspurthorn* (GRIN.; R. 1770: HC.), sv. *sporrhagtorn* (GRIN.), ném. *Hahnensporn-weißdorn*, dán *hanespore-tjorn*, *hanesporehvidtjorn*, észt *kannus-viirpuu*, holl. *hanendoorn*, *hanenspoordoorn*, izl. *sporapyrnir*, cs. *hloh kuří noha* (LH.), azaz 'kakastövis', 'kakassarkantyú-galagonya, -tövis, sarkantyúgalagonya' neve is.

A faj egyéb jellemző tulajdonságaira utalnak társnevei: vastag, börszerű levelére a *bőrlevelű galagonya* (P. 346), tövisre az *egyenestövisű galagonya* (uo.). A fr. *épine à feuilles luisantes* 'ua.'

(R. 1785: HC.) 'fényes levelű tövis', az ang. *barberry-leaf haw*, *barberry-leaved haw* (1913: uo.), *barberry-leaf hawthorn* 'ua.' (1942: uo.) pedig 'borbolyalevelű galagonya' jelentésű. A szlk. *hloh dlhotřnový* 'ua.' (LH.), azaz 'hosszú tuskés galagonya' a hosszú, egyenes, vékony tövisre utal, szintén a tuskésségre ang. *thorn bush*, *Canby's thorn*, *Palmer's thorn*, *Martha's vineyard thorn* (R. 1913: HC.), *pineland hawthorn* (1942: uo.), *pin thorn* (1900: uo.) és *thorn tree* (1840: uo.) neve. Gyümölcse az alapja ang. *thorn-apple*, *fruitful thorn* és *thorn-plum* (1913: uo.) elnevezésének. Az észak-amerikai népi nyelvben földrajzi névvel alkotották az ang. *Mississippi hawthorn* (1942: uo.), *Virginia azarole*, *virginian azarole* (1770: uo.) és *Newcastle thorn* 'ua.' (1913: uo.) nevét.

Degen-galagonya *J. Crataegus degenii* (P. 95). *Crataegus nigra* × *Crataegus monogyna* primér hibrid. Áltermése sötétbordó színű, benne 2–3 csontár fejlődik.

A botanikus, Degen Árpád (1866–1934) egyetemi tanár tiszteletére nevezték el. A neves flórakutatónak olyan tanítványai voltak, mint Borbás Vince vagy Mágócsy-Dietz Sándor. Magyarországon korábban *Crataegus pentagyna* taxonnak tartották a *Crataegus* × *degenii* ZSÁK Duna menti állományait. Zsák Zoltán botanikus ismerte fel, hogy egy primér hibridről van szó, a taxont barátjáról és a kor egyik legnagyobb botanikusáról, Degen Árpádról nevezte el, és tette 1935-ben érvényesen közzé a terminust (Botanikai Közlemények 32: 191, fig. 4).

zavaros galagonya *J. Crataegus intricata* (P. 95). Észak-Amerikában őshonos. Hosszúkás gyümölcse kemény, lisztes húsu, eléggé puha, kellemesen édes ízű.

A név a latin szaknyelvi binómen tükörfordítása, az *intricata* faji jelző 'kusza, zavaros, zilált' jelentésű (< lat. *in* 'be, bele' és *tricae* 'intrikák, trükkök'). Az ang. *entangled hawthorn*, *intricate hawthorn* (www.floraofalabama.org) és a cs. *hloh popleteny* 'ua.' (DO.) ugyancsak tükörfordítás a latinból. A szabálytalanul elágazó cserje sűrű, kusza ágrendszerére utalnak a nevek. Ez az alapja ang. *thicket hawthorn* (W.), azaz 'bozótgazonya' elnevezésének is.

Társneve a hosszú, ívelt tuskéire utaló *görbüлтtövisű galagonya* (P. 346). Szintén ez a névadás szemléleti háttere izl. *broddþyrnir* és *krókaþyrnir* (LH.), vagyis 'sündisznótüske', illetve 'horogtüske' neve esetében. Több nyelvben a gyümölcs színe után nevezik 'skarlátvörös galagonya' néven; vö. dán *skarlagenhvidtjorn* (uo.), sv. *scharlakanshagtorn* (GRIN.), cs. *hloh šarlatový* (DO.). Az Újvilágban őshonos faj, erre utal fi. *amerikanorapihlaja* (LH.), vagyis 'amerikai galagonya' neve. Az észt *põim-viirpuu* (W.) elnevezésének 'aratásgalagonya' a jelentése, minden bizonnyal a gyümölcserés ideje a magyarázata. A latin szaknyelvi *Crataegus biltmoreana* szinonima alapján keletkezett a faj ang. *Biltmore hawthorn* (EL.) neve. A *Biltmore* birtok Ashville közelében, Észak-Karolinában fekszik, hatalmas kastély épült rajta 1889 és 1895 között jelentős kerttel, erről kapta egyik amerikai társnevét ez a faj. Egyike annak a sok galagonyafajnak, amelynek a kanadai származású botanikus és kertész, Chauncey Delos Beadle adott nevet, aki a híres birtokon dolgozott 60 évet, egészen haláláig (1950).

rózsakéjú galagonya *J. Crataegus rosaeformis* (Til. 94). A Kárpát-medence dombságain és középhegységein honos. Kifejlett áltermése ovális alakú, piros színű.

Hasonneve a *rózsalkatú galagonya*, *rózsatermésű galagonya* (uo.) és a *rózsás galagonya* (W.). Priszter nem tárgyalja a fajt. A nevek mintája a latin szaknyelvi faji jelző volt. A Nemzeti Múzeum Növénytarának első öre, a flórakutató Janka Viktor 1870-ben *Crataegus rosaeformis* néven tudósított erről a fajról Erdélyből, Herkulesfürdő mellől (Österreichische Botanische Zeitschrift 20: 250). Adatok Magyarhon délkeleti flórájához című, 1876-ban megjelent cikkében *Crataegus rosiformis* névváltozattal említette (Math. és TermtudKözl. 12: 166), ez a binómen szerepel a Wikipédián is. Helytelenül, a prioritás elve miatt az előzőt kell alkalmazni. A latin szaknyelvi *rosaeformis* (*rosiformis*) epitheton a faj csontármájára utal, az áltermés felületén a rövid, elálló szőrökkel és a hosszú, keskeny, visszahajló csészelevelekkel csipkebogyóra hasonlít. Idegen nyelvi megfelelője a cs. *hloh růžotvarý* (DO.), azaz 'rózsaalakú galagonya'.

Winter king galagonya *J. Crataegus viridis* (www.edenkert.hu). Észak-Amerika középső és keleti államaiban őshonos, igen gyakran ültetett díszfa vagy élőszövény. Termése nagyobb, mint a vad ronaké, kásás gyümölcshúsa sárga.

A *Crataegus viridis* faj Prisztternél nem szerepel, ennek variánsa ez a fajta, neve egyelőre csak a világhálón és egyes faiskolák díszfakinálataiban szerepel. Jelzőjének 'téli király' a jelentése. A fajtanev az ang. *Winter king* 'ua.' (W.) átvétele. Számos honlapon, köztük például az University of Florida honlapján szerepel ang. '*winter king*' *southern hawthorn* és '*winter king*' *green hawthorn* (https://edis.ifas.ufl.edu), azaz 'téli király déli galagonya', illetve 'téli király zöld galagonya' neve. Az angol fajtanev került át a franciába is; vö. *aubépine winter king* 'ua.' (www.centredujardin.com). A fajta jól ismert szelekció, a találoán elnevezett *winter king galagonya* valóban királyi megjelenésű ezüstös ágaival és ragyogó piros, egész télen a fán maradó gyümölcsseivel feldíszítve. A latin szaknyelvi binómen Linnétől származik (Sp. pl. I: 476), a *viridis* faji jelzőnek 'zöld' a jelentése, a fiatalabb ágak ezüstös zöld színére utal. Ugyancsak 'zöld galagonya' értelmű az észtr *roheline viirpuu* (W.) és az ang. *green haw*, *trusted green hawthorn* (EL.). Használatos az ang. *southernthorn* (GRIN.), azaz 'déli tövis' neve is.

szilvalevelű galagonya *J. Crataegus prunifolia* (P. 95). Kelet-Kanadában és az Egyesült Államok északkeleti részén őshonos, nálunk is ültetik díszfaként. Gömbölyű, fényes termése skarlátvörös, a húsos bogycókat kedvelik a madarak.

Neve a latin szaknyelvi binómen tükörfordítása, a *prunifolia* faji jelző a lat. *prunum* 'szilva' és a *-folius* 'levelű' szavak összetétele (< lat. *folium* 'levél' < gör. *phýllon* 'ua.'). A lomblevelek szembeötölő hasonlóságára utal. A név szó szerinti megfelelője a cs. *hloh slívolisty* 'ua.' (DO.) és a fr. R. 1834: *aubépine a feuilles de pruniers* 'ua.' (CC. III: 34). Fagyűrő növény, kemény hidegeknek is ellenáll, erre utal ang. *frosty hawthorn* (HC.), *frosted hawthorn* (R. 1923: uo.) elnevezése. Földrajzi névvel alkották ang. *Missouri thorn* (1913: uo.) nevét. De nem csak ott fordul elő, nagy elterjedtsége miatt számos nevet kapott az észak-amerikai népnyelvben, például ang. *Fretz's thorn*, *Gattinger's thorn*, *Maine's thorn* vagy a leíró *rough-leaved thorn* és *waxy-fruit hawthorn*, *waxy-fruited thorn* (1913: uo.), azaz 'durva levelű tövis', illetve 'viaszos gyümölcsű galagonya/tövis' elnevezése. Az észtrben *härm-viirpuu* (W.) neve használatos.

mexikói galagonya *J. Crataegus pubescens* (P. 346). A galagonya trópusi változata, ízletes gyümölcsöt termő, lombhullató fa, Mexikóban őshonos. Almatermésének íze és alakja olyan, mint a kontinentális almáé, igen sokféleképpen dolgozzák fel.

Tükörfordítással jött létre a faj neve, szó szerinti megfelelője az ang. *mexican hawthorn* (EL.), or. *боярышник мексиканский* 'ua.' (W.), illetve a de Candolle-től származó latin szaknyelvi *Crataegus mexicana* binómen (1825: Prodr. II: 629). A Priszttertől megadott *Crataegus pubescens* (P. 95) a faj ismertebb neve, de az International Code of Botanical Nomenclature (Nemzetközi Botanikai Nomenklátúra) szerint ez illegitím terminus.

A 'pelyhes, bolyhos' jelentésű latin szaknyelvi *pubescens* (< lat. *pubescere* 'felnőtté válni'; *pubes* 'pelyhes szakáll, szeméremszőrzet') faji jelző a finoman bolyhos levelekre utal, akárcsak észtr *pehtekarvane viirpuu* (LH.), azaz 'puha szőrös galagonya' elnevezése. Mexikói hazájában sp. *manzanilla* (uo.), *manzanita*, valamint *tejocote* (GRIN.), *tejocotera* (W.) neve használatos. A sp. *tejocote* a mexikói galagonya és termése nahuatl indián nyelvi *texócotl* (uo.) nevének átvétele, amely a *teitl* 'kő' és a *xocotl* 'gyümölcssav' szavak összetétele, a kemény, savanyú gyümölcsre utal.

egybibés galagonya *J. Crataegus monogyna* (P. 95). Európa elterjedt növénye, de Afrikában, Nyugat-Ázsiában, Ausztráliában, Új-Zélandon és Észak-Amerikában is terem. Piros gyümölcssei 6–10 mm nagyságúak, bennük csontár található.

1902-től adatolható: *egybibés gelegenye* (MVN. 101), 1952-ben egybibés galagonya 'ua.' (Növhat. 314). A latin szaknyelvi binómen tükörfordítása a magyar név, a lat. *monógynus* faji jelző 'egybibéjű' jelentésű. A legtöbb európai nyelvben szintén a magházon lévő egyetlen bibeszálra utal a faj elnevezése; vö. ném. *eingriffeliger Weißdorn*, ol. *cratego monogino*, or. *боярышник однопестичный*, ang. *single-seed hawthorn* (AFE. 32), *hawthorn monogyna*, szln. *epovratni glog*, észtr *üheemakane viirpuu*, fi. *yskieminen orapihlaja*, szlk. *hloh jednosemenný*, fr. *aubépine monogyne*

(LH.), *aubépine a un style*, cs. *hloh jednoblnizný* (<http://botany.cz>), ang. *oneseed hawthorn, single-seeded hawthorn* (EL.), dán *engriflet hvidtjørn*, holl. *eenstijlige meidoorn*, le. *glóg jednoszyjkowy*, ukr. *глид одноматочковий* 'ua.' (W.).

Hasonneve az *egymagvú galagonya* (P. 346; R. 1807: MFüvK. 297, 1902: MVN. 101, 1911: Nsz. 67) és az *egyanyás galagonya* (R. 1882: Egyanyás galagonya 'Crataegus monogyna' [ErdLap. XII: 1096], 1894: ua. 'a rómaiak spina albája' [PallasLex.]). Ennek az ókori lat. *spina alba* névnek a folytatója a fr. *épine blanche*, katalán *arç blanc*, hv. *bijeli glog* 'ua.' (W.), azaz 'fehér galagonya' terminus, a virág színe az alapja. A gyümölcs színére utal ang. *red hawthorn* (GRIN.) és dán *rodtjørn* (LH.), azaz 'piros galagonya' neve. Társneve az *ibafa* (R. 1902: MVN. 101, 1911: Nsz. 67) és az *Isten gyümölcse* (R. uo.).

amuri galagonya J. Crataegus dahurica (P. 346). Északkelet-Kínában régóta termesztésbe vonták. Gyümölcsei jóval nagyobbak, mint a hazai galagonyáké.

A legtöbb forrásban a helytelen *amúri galagonya* írásmóddal szerepel (az *r* nyújtó hatása eredményeként). Földrajzi név az alapja, az Amur folyó vízrendszere vidékén nagy számban elterjedt. Ottani neve a kí. *guang ye shan zha* (GRIN.), azaz 'széles vadgalagonya'. A latin szaknyelvi binómen volt az alapja a faj cs. *hloh dahurský* (DO.) nevének, a lat. *dahurica* faji jelző etnikai preferenciával, egy népnévvel keletkezett. A faj hozzátétőlegesen elterjedésére utal, a Mandzsúriában élő mongol nyelvű (nyelvük rögzítő eszköze a mandzsú írás volt) *dahúrok* törzsi nevéből ered.

pehelyeslevelű galagonya J. Crataegus submollis (P. 95). Elterjedési területe Észak-Amerikában Kelet-Kanada és az Egyesült Államok, Európában Észtország, Oroszország keleti vidékei és Svédország. Édes gyümölcse száraz, lisztes állagú.

A latin szaknyelvi *submollis* faji jelzőben a lat. *sub* előtag prefixum, amely valamilyen tulajdonság hasonlósági fokát fejezi ki, 'alatt, majdnem', a *mollis* 'lágú, szelíd' jelentésű. Arra utal, hogy a faj csaknem olyan tüskétlen, mint a Crataegus mollis. Ez az alapja or. *боярышник мяжковатый* (www.nobanis.org) elnevezésének is. Ugyancsak a finoman bolyhos levelekre utal ang. *hairy cockspurthorn* (GRIN.) és le. *glóg owłosiony* (LH.), észt *karvane viirpuu* (W.), azaz 'szőrös kakassarkantyú-tövis', illetve 'szőrös galagonya' elnevezése. Jellemző piros színű gyümölcse az alapja cs. *hloh pýřitolistý* (DO.) és dán *skarlagentjørn* (LH.) 'skarlávörös galagonya' nevének. A fi. *iso-orapihlaja* 'ua.' (uo.) pedig 'nagy galagonya' jelentésű. Földrajzi névvel alkotották, a faj elterjedésére utaló terminust. Észak-Amerikában ang. *Quebec hawthorn* (EL.) és *Champlainthorn* (GRIN.) a neve.

gyapjas galagonya J. Crataegus mollis (P. 95). A legkorábban virágzó és a legkorábbi érésű galagonyafaj, Kelet-Kanadában, az Egyesült Államok keleti és középső államaiban őshonos. Meglehetősen nagy, húsos, lisztes állagú a gyümölcse.

A név törzsének és leveleinek sűrű, gyapjas, molyhos szőrösségén alapul. Erre utal a faj ang. *downy hawthorn* 'pehelyes galagonya' (EL.; R. 1923: ua. és 1913: *downy thorn* [HC.]), *hairy hawthorn* 'szőrös galagonya' (R. 1895: uo.), fr. *aubépine duveteuse* 'bolyhos galagonya' (W.), kanadai fr. *aubépine soyeuse* 'selymes galagonya' (www.northernontarioflora.ca) neve is. A 'lágú, puha' jelentésű latin szaknyelvi *mollis* faji jelzőt is azért kapta, mert nem szúrós, csak bolyhos, nincsenek tüskéi. Megfelelője az izl. *mjúkpyrnir* 'puha tövis', valamint a le. *glóg miękki*, szlk. *hloh mäkký*, észt *pehme viirpuu* (LH.), cs. *hloh měkký* (DO.), fr. *aubépine molle* (www.rncan.gc.ca), litv. *švelnioji dudobelė* (W.), azaz 'lágú galagonya'.

Társneve az *széleslevelű galagonya* (P. 346), az ang. *broadleaf hawthorn* 'Crataegus dilatata', *broadleaf cockspurthorn* 'Crataegus prunifolia' (GRIN.), vagyis 'széles levelű galagonya', 'széles levelű kakassarkantyú-tövis' megfelelője. Élénkpiros gyümölcse utal ang. *red haw* (uo.; R. 1923: HC.), *red hawthorn* (EL.), *red-fruit thorn*, *red fruited thorn* (R. 1899: HC.), valamint fr. *aubépine rouge* (W.), azaz 'piros galagonya', illetve 'piros gyümölcsű galagonya' elnevezése. A faj elterjedésére utaló, földrajzi névvel létrejött korábbi szaknyelvi *Crataegus arkansana* binómen megfelelője az ang. *Arkansas hawthorn* 'ua.' (R. 1923: HC.) terminus. Az ang. *summer haw* 'ua.' (GRIN.) 'nyári galagonya', a *turkey-apple* (uo.; R. 1942: *turkeyapple hawthorn* [HC.]) pedig 'pulykaalma'. Észak-amerikai népnyelvi neve az ang. *thorn-apple* (R. 1923: uo.) és *wild thorn* (R. 1930: uo.), azaz 'tövisalma', illetve 'vad-tövis'.

görbهبیبés galagonya *J. Crataegus kyrtostyla* (Til. 101). Európában és Nyugat-Ázsiában honos cserje. Átermése gömbölyded, piros, belsejében egy csontárral.

Priszternél nem szerepel a faj. Az apró, ívesen hajlott csészeleveleire utal a neve, akárcsak or. *бояршник согнутостолбиковый* és azeri *ayrikasacıq yemişan* (W.) elnevezése. A latin szaknyelvi *kyrtostyla* terminus volt a faji jelzők mintája. A *Crataegus kyrtostyla* binómet először Carl Anton Fingerhuth tette közzé *Einiges zur deutschen Flora* című cikkében (Linnaea 4: 372–386), 1829-ben írja le ezen a néven a fajt (379). Társneve a *kürtös galagonya* (Til. 101).

szibériai galagonya *J. Crataegus sanguinea* (P. 95). Szibériában, Mongóliában, Kínában, Oroszország európai területén honos. Lágú, lisztes állagú gyümölcse 8–10 mm átmérőjű, vérvörös színű. Nyersen eszik, vagy tea főzésére használják.

Földrajzi névvel alkotották, a fő elterjedési területre utal ez a neve. Számos európai nyelvben hasonló nevet kapott; vö. dán *sibirisk tjorn*, norv. *sibirhagtorn*, izl. *sibertiufyrnir*, fi. *siperialainen orapihlaja*, *siperianorapihlaja* (LH.), sv. *sibirisk hagtorn* (GRIN.), cs. *hloh sibiřský* 'ua.' (DO.). Társneve a *vérpiros galagonya* (P. 346; R. 1894: *vérszin Galagonya* [PallasLex.], 1911: *vérpiros galagonya* [Nsz. 68]). Mintája a *Crataegus sanguinea* Pall. binómet, 1784-ben adta a fajnak Peter Simon von Pallas (Fl. Rossica). A latin szaknyelvi *sanguinea* (< lat. *sanguis* 'vér', *sangiuneus* 'vér-, vérvörös') faji jelző is a gyümölcs színére utal, akárcsak a faj észt *verev viirpuu* (LH.), litv. *raudonoji gudobelė*, ang. *redhaw hawthorn*, ukr. *глід криво-червоної* (W.), cs. *hloh krvavý* (DO.), or. *бояршник кроваво-красный*, ném. *blutrotfrüchtiger Weißdorn*, ol. *cratego sanguineo*, sp. *majuelo sangriento*, fr. *aubépine à fruits rouge sang* (AFE. 33), azaz 'piros galagonya', illetve 'vérgalagonya, vérvörös gyümölcsű galagonya' neve.

soktövösű galagonya *J. Crataegus succulenta* (P. 346). Magas vérnyomás ellen hatásos. Gyümölcsét nyersen lehet enni, vagy szárítva, de befőzéssel is tartósítják.

Külsejére utal a faji jelző. Északkelet-Amerikában honos faj, nagy elterjedtsége miatt sok nevet kapott, két ottani elnevezése szintén töviseire utal: ang. *long-spine hawthorn* (www.sunnygardens.com), *long spined thorn apple* (R. 1899: HC.), N. *long-spined thorn* (R. 1907: uo.) és *spike hawthorn* (1923: uo.), azaz 'hosszú tuskéjú galagonya/tövisalma/tövis', illetve 'tuskés galagonya'.

A latin szaknyelvi *succulenta* faji jelző 'nedvdús, lédús' jelentésű (< lat. *sucus* 'nedv, lé'). A névadás szemléleti háttere a botanikai növénynevek egyik ismert magyarázója, Helmut Genaust véleménye szerint (G. 620–21) homályos, szerinte a galagonya apró lomblevele nagyon kemény, tömör, de nem nedvdús. Érthetetlen azonban, hogy Genaust miért a lomblevelekkel kapcsolatban próbálja megtalálni a faji jelző megfejtését, hiszen gyümölcsöt termő növényfajról van szó, kézenfekvő tehát a lédús gyümölcsűsben keresni a névadás szemléleti hátterét. A *Crataegus succulenta* számos idegen nyelvi neve is minden bizonnyal a lédús gyümölcsre utal; vö. ném. *Saftweißdorn*, fr. *aubépine succulente* (LH.), ang. *succulent hawthorn* (GRIN.), azaz 'légalagonya', 'nedvdús galagonya'.

Szintén a gyümölcs az alapja ang. *fleshy hawthorn* (uo.; R. 1923: HC.), vagyis 'húsos galagonya', gyümölcse és tuskéire utal ang. *round-fruited cockspur-thorn* (GRIN.), vagyis 'kerek gyümölcsű kakassarkantyú-tövis' metaforikus elnevezése. További idegen nyelvi neve az észt *pikaast-laline viirpuu*, cs. *hloh dlouhotrný* (LH.), *hloh tlustotrný* (DO.), a nevek a hosszú, illetve a vastag gallyakra utalnak. Amerikában használatos népnyelvi neve még az ang. *american hawthorne* (R. 1932: HC.), *Bicknell's thorn* (R. 1913: uo.) és *new river thorn* (1913: uo.).

Hasonlóan a tövisekre utal egy variánsának a neve, a **nagy-tövösű galagonya** '*Crataegus succulenta* var. *macracantha*' (P. 95) az ang. *large-thorn hawthorn* 'ua.' (EL.) tükörfordítása, amelynek mintája a 'nagy tövösű' jelentésű latin szaknyelvi *macracantha* jelző (< gör. *makrósz* 'nagy' és *ákantha* 'tüske, tövis'). Ugyancsak a tövisek állnak a névadás szemléleti hátterében a **rövid-tövösű galagonya** '*Crataegus brevispina*' (NyME.Erd. 37; R. 1868: uo.) faj nevének esetében. Ennek is a latin szaknyelvi faji jelző az alapja, a *brevispina* a gör. *brevisz* 'rövid' és a lat. *spina* 'tövis' szavak összetételével alkotott.

fatermetű galagonya *J. Crataegus coccinioides* (P. 95). Észak-Amerikában őshonos. Fényes, vörös, közel gömb alakú, lédús gyümölcssei nyersen is fogyaszthatók. Befőzve pástétomok, konzervek készülnek belőle.

A galagonyák cserje- vagy fatermetű növények. Ennek a fajnak a neve megjelenésére, méretére, 6 méteres magasságára utal. Az ang. *large-flowered cockspur-thorn* (GRIN.), azaz 'nagy virágú kakassarkantyú-tövis' neve pedig az átlagosnál nagyobb virágára. Elterjedése az alapja földrajzi nevekkel alkotott észti *kansase viirpuu* (W.), ang. *Kansas hawthorn* (EL.) és *Mississippi hawberry* (www.crescentbloom.com) elnevezésének. A latin szaknyelvi *coccinioides* faji jelzőnek 'skarlátvöröses, pirosas' a jelentése, a *Crataegus coccinea* fajhoz való hasonlósága miatt kapta első leírójától, William Willard Ashe (1872–1932) erdésztől 1899-ben (JEMSS. 16/2: 74), aki botanikai munkáiban a fás növényekkel, különösen a *Crataegus* nemzetség fajjaival foglalkozott. A gyümölcs színére utal a terminus, akárcsak az ang. *red hawthorn* (www.biosurvey.ou.edu) és a cs. *hloh načervenalý* 'ua.' (DO.), azaz 'piros, illetve vöröses galagonya'.

vékonygallyú galagonya *J. Crataegus pedicellata / coccinea* p. p. (P. 95). Kelet-Kanadában és az Egyesült Államok középső és keleti államaiban őshonos. Fényes, piros, akár 20 mm átmérőjű gyümölcsseinek húsa édes, de száraz, lisztes állagú.

A latin szaknyelvi *pedicellata* faji jelzőnek 'kiskocsányú, kisszárú' a jelentése, a lat. *pediculus* 'kis szár, kis gyümölcskocsány' szóból származik, a nyeles virágokra utal. Talán a *vékonygallyú* faji jelzőnek is ez az alapja. Társneve a *skarlátpiros galagonya* (uo. 346; R. 1911: ua. [Nsz. 67]). Az International Code of Botanical Nomenclature szerint a faj régi latin szaknyelvi nevét kell használni, Linné 1753-ban a *Crataegus coccinea* (Sp.pl. I: 476) binóment adta a fajnak, a *coccinea* faji jelző 'skarlátvörös, piros' jelentésű. A gyümölcs színére utal, akárcsak ang. *red haw*, *red-fruit hawthorn* (GRIN.), *scarlet haw*, holl. *scharlaken meidoorn* (LH.), *scarlet hawthorn* (EL.), fr. *aubépine écarlate* (R. 1834: CC. III: 33), le. *glóg szkarlatny*, ném. *Scharlachdorn*, *Scharlach-Weißdorn* (W.), azaz 'piros, ill. skarlátvörös galagonya', 'piros gyümölcsű galagonya' neve. Az észti nyelvben *raag-viirpuu* (W.) 'csupasz ágú galagonya', és az egyik elterjedési területre utaló, földrajzi névvel alkotott *Ontario viirpuu* (uo.) neve használatos. A kis, körte alakú gyümölcsre utaló szép hosszú ang. *pear-fruit cockspurthorn* (GRIN.) neve szó szerint 'körtegyümölcsű kakassarkantyú-tövis'.

keleti galagonya *J. Crataegus laciniata* (P. 95). Nálunk nem őshonos, Délnyugat-Ázsiában nő. A galagonyák közt nagyonak számító ízletes termése a Kaukázusban nyersen kedvelt csemege, de sokféleképpen fel is dolgozzák.

Tükörfordítással keletkezett a neve, mintája a *Crataegus orientalis* Pall. binómen, a *Crataegus laciniata* szinonimája, 1784-ben adta a fajnak P. S. von Pallas (Fl. Rossica). Ugyancsak a latin szaknyelvi terminus a mintája a keleti galagonya ang. *oriental hawthorn* (GRIN.), ném. *orientalischer Weißdorn*, fr. *Buisson ardent d'Orient*, ol. *cratego orientale*, sp. *majuelo oriental*, or. *боярышник восточный* (AFE. 32), dán *orientalsk hvidtjørn*, észt *ida-viirpuu* (LH.) elnevezésének. Levélzete kihajtáskor igen mutatós, kékesen ezüstös, emiatt kapta *ezüstgalagonya* (www.treemail.hu) társnevét. Szicíliában is meghonosodott, erre utal ol. *biancospino di Sicilia* (W.) neve. A latin szaknyelvi *laciniata* faji jelzőnek 'tépett' a jelentése, a lat. *lacinia* 'hasogatott, tépett' (< lat. *lacer* 'hasogat, tép'). A lomblevelekre utal, akárcsak a faj ném. *geschlitztblättriger Dorn* (LH.), ol. *cratego laciniato* és sp. *majuelo laciniado* (AFE. 32) neve.

ötbibés galagonya *J. Crataegus pentagyna* (P. 95). Elterjedési területe az Al-Dunától a Balkán-félszigeten és *Elő-Ázsián keresztül* a Kaukázusig húzódik. Gyógynövény, a szívritmuszavarokat enyhíti. Az áltermés fekete.

Neve 1952-ben *ötbibés galagonya* (Növhat. 314), a latin szaknyelvi binómen tükörfordítása, a *pentagyna* faji jelzőnek 'ötbibéjű' a jelentése (< gör. *pente* 'öt' és *gyné* 'női virágszerv'). A *Crataegus pentagyna* latin nevet a faj két auktora, Waldstein Ádám és Kitaibel Pál tette közzé, leírásuk és a terminus 1799-ben jelent meg (Willdenow 2: 1006), ma is érvényes a *Crataegus pentagyna* Waldst. & Kit. ex Willd. Hasonneve a korábbi adatolható *ötmagvú galagonya* (P. 346; R. 1807: MFüvK. 297, 1911: Nsz. 68). Ugyancsak az öt bibeszálra utal a faj ang. *pentagynous hawthorn*, ném. *fünffröffeliger Weißdorn*, or. *боярышник пятичестичный*, ol. *cratego pentagino*,

sp. *majuelo pentágino* (AFE. 33), izl. *vætuþyrnir*; tör. *alıç beşiğneli* (LH.), észt *viieemakaline viirpuu* (W.), cs. *hloh pětisemenný* (DO.) és ukr. *зліт н'ятиматочковий* (W.) elnevezése. További neve az ang. *small-flowered black hawthorn* (uo.), a kis virágára és a fekete termésre utaló leíró terminus.

HIVATKOZÁSOK

- AFE. = Szaniszló Priszter: *Arbores fruticesque Europae – Vocabularium octo linguis redactum*. Budapest, 1983.
- BioSzimp. = VII. Kárpát-medencei Biológiai Szimpozium. Előadaskötet. Közreadó: Magyar Biológiai Társaság. Budapest, 2011.
- Bp.növ. = Borbás Vince: *Budapest és környékének növényzete*. Budapest, 1879.
- CC. = Louis Vivien: *Cours complet d'agriculture ou nouveau dictionnaire d'agriculture*. Paris, 1834.
- DIP. = Kítaibel, P. – Waldstein, F.: *Descriptiones et icones plantarum rariorum Hungariae. I–III*. Viennae, 1799–1812.
- DO. = P. Horáček–J. Mencl: *Dendrologie online*. Databáze dřevin celého světa (www.dendrologie.cz).
- DWb. = Gerhard Wahrig: *Deutsches Wörterbuch*. Gütersloh, 1971.
- EL. = *Encyclopedia of life*. (A legnagyobb biológiai adatbázis) <http://www.eol.org>.
- Fl.Rossica = Peter Simon von Pallas: *Flora Rossica seu Stirpium Imperii*. St. Petersburg, 1784.
- FT. = Borbás Vince: *Temes megye vegetatiója – Flora comitatus Temesiensis*. Temesvár, 1884.
- G. = Helmut Genaust: *Etymologisches Wörterbuch*. Basel–Boston–Berlin, 1996.
- GRIN. = *Taxonomy for Plants*. United States Department of Agriculture. www.ars-grin.gov.
- HC. = Historical common names of Great Plains plants (www.unl.edu).
- JEMSS. = *Journal of the Elisha Mitchell Scientific Society*. North Carolina Academy, 1884–.
- LH. = *Liber herbarum*. The incomplete reference-guide to Herbal medicine (www.liberherbarum.com).
- Linnaea = Linnaea. *Ein Journal für die Botanik in ihrem ganzen Umfange. Jahrbuch des Königlichen Botanischen Gartens und des Botanischen Museums zu Berlin*. Berlin, majd Halle, 1826–1882.
- M. = Heinrich, Marzell: *Alphabetisches Verzeichnis der deutschen Pflanzennamen*. Leipzig, 1957.
- ME. = Aldo Deco – Carla Volonte: *Meravigliose erbe*. Milano, 1981.
- MFűvK. = Diószegi Sámuel – Fazekas Mihály: *Magyar Fűvész könyv*. Debrecen, 1807.
- MNöv. = Csapody Vera – Priszter Szaniszló: *Magyar növénynevek szótára*. Budapest, 1966.
- Növhat. = *Növényhatározó*. Szerk. Hortobágyi Tibor. Budapest, 1952.
- Nsz. = Cserey Adolf: *Növényiszótár*. Bp., 1911.
- NyIrK. = *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények*. Kolozsvár, 1957–.
- NyME.Erd. = NyME. Erdőmérnöki Kari Tudományos Konferencia előadásainak és posztereinek kivonata. Szerk. Lakatos Ferenc, Szabó Zília. Sopron, 2011.
- P. = Priszter Szaniszló: *Növényneveink*. Budapest, 1998.
- Prodr. = August Pyramo de Candolle: *Prodromus systematis naturalis regni vegetabilis*. Parisiis, 1825.
- Sp.pl. = Linné, Carl: *Species Plantarum*. Holmiae, 1753.
- Til. = *Tilia*. Vol. XV. Magyarország ritka fa- és cserjefajai II. Szerk. Bartha Dénes. Sopron, 2010.
- Willdenow = Carl Ludwig von Willdenow: *Species Plantarum*. Editio Quarta. Berolini [Berlin], 1799.
- W. = Wikipedia, the free encyclopedia (<http://...wikipedia.org>).
- ZP. = <http://zipcodezoo.com/Plants>.